

трудової діяльності, задовольняючого інтереси підприємства і працівників, що у результаті приводить до економічного ефекту у вигляді підвищення прибутковості, зростання продуктивності праці, зростання ринкової вартості підприємства, задоволення всіх зацікавлених у розвитку підприємства сторін (власники, акціонери, трудовий колектив, інвестори, кредитори, держава).

Література

1. Семикіна М.В. Мотиваційні умови розвитку праці в умовах конкурентного середовища // Регіональні перспективи. - 2002. - № 3-4. - с. 234-236
2. Богиня Д.П. Відчуження праці в системі чинників розвитку трудового менталітету / Д.П.Богиня. - Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=268>
3. Дмитренко Г.А. Механізм мотивації високопродуктивного труда в рамках системного управління трудовим колективом / Г.А. Дмитренко. – К.: О-во «Знання», 1991. – 96 с.
4. Кузьминов А.В. Социальное согласование в механизме мотивационного воздействия на эффективность управления телекоммуникациями / А.В.Кузьминов // Наукові праці ОНАЗ ім. О.С.Попова: період. наук. зб. з телекомунікаційних систем та мереж, радіотехнічних пристроїв та засобів телекомунікацій, радіотехнічних та телевізійних систем, оптоелектричних систем, економіки та управління підприємствами (економіка зв'язку) – Одеса, 2003. – С. 74 – 78.
5. Дмитренко Г.А. Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организаций / Г.А. Дмитренко. – К.: МАУП, 1998. – 188 с.
6. Менеджмент в телекоммуникациях / [Булгак В.Б., Гольшко А.В., Макаров В.В. и др.] ; под ред. Н.П. Резниковой, Е.В.Деминой. – М.: Эко-Трендз, 2005. – 392 с.

Рецензент доктор экон. наук, профессор В.Н. Парсяк

330.146. (001.2)

*Коркушко О.Н., асистент,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Проаналізувавши порядок ведення обліку власного капіталу на підприємстві, ми маємо можливість виявити основні джерела формування власного капіталу і визначити наслідки їх змін для фінансової стійкості підприємства. Наукові дослідження даної проблеми проводять такі вчені як: Саблук П.Т., Бутинець Ф.Ф., Ткаченко Н.М., Дем'яненко М.Я., Огічук М.Ф., Кругляк Б.С. та інші. Зокрема, Бутинець Ф.Ф. вважає, що «капіталом в бухгалтерському обліку називається сукупність майнових засобів, що служать для господарських цілей, виражена в грошовій одиниці. В цьому розумінні вся сума балансу підприємства (тобто сума активу або рівна їй сума пасиву) і є його капіталом» [1, с.27]. Заслужує уваги думка Ткаченко Н.М. «сума власного капіталу – це абстрактна вартість майна, яка не є його поточною чи реалізаційною вартістю, а тому не відображає поточну вартість прав власників підприємства» [2, с.546]. Дем'яненко М.Я. дотримується думки, що «власний капітал – це джерело інвестування і формування основного та оборотного майна господарства, що належить фермеру за правом власності» [3, с.162]. Свої бачення щодо досліджуваного питання має Огічук М.Ф. Він вважає, що «зобов'язання мають вищий пріоритет порівняно з вимогами власників стосовно всіх активів, тому у створених сільськогосподарських підприємствах навіть в стартовий період їх роботи власний капітал підприємства визначається як різниця між вартістю його майна і зобов'язаннями» [4, с.397].

В статті поставлена мета на основі наявних джерел зазначити основні особливості облікового аспекту аналізу власного капіталу і дати свої рекомендації щодо зазначеної проблеми.

Обліковий аспект аналізу власного капіталу припускає оцінку первинного вкладення капіталу і його наступних змін, пов'язаних з додатковими вкладеннями, отриманим чистим прибутком, накопиченим з моменту функціонування підприємства, і іншими причинами, унаслідок яких відбувається нарощування (зменшення) власного капіталу [5, с. 68].

Даний аспект проблеми знаходить своє відображення в концепції підтримки (збереження) капіталу, передбаченої вимогами облікових систем.

У основі концепції підтримки (збереження) капіталу лежить наступне положення: в цілях захисту інтересів кредиторів, а також для об'єктивної оцінки власниками отриманого кінцевого фінансового результату і можливостей його розподілу, величина власного капіталу господарюючого суб'єкта повинна

зберігатися на незмінному рівні. Збереження власного капіталу є обов'язковою умовою визнання отриманого в звітному періоді прибутку.

Згідно даної концепції прибуток виникає тільки в тому випадку, якщо протягом звітного періоду мало місце реальне зростання власного капіталу, при цьому виплата дивідендів не повинна приводити до скорочення капіталу. В зв'язку з цим виникає необхідність визначення незмінної або стабільної величини капіталу, оскільки для підрахунку його приросту необхідно знати початковий рівень.

У міжнародній практиці бухгалтерського обліку і фінансового аналізу набули поширення два основні підходи до даної проблеми: оцінка збереження (підтримки) фінансового капіталу; оцінка підтримки фізичного капіталу

Оцінка підтримки фінансового капіталу заснована на аналізі величини чистих активів і її зміни в даному періоді. Кількісним виразом власного капіталу виступають чисті активи. Завдання аналізу полягає в тому, щоб оцінити, чи дійсно величина чистих активів організації зберігається до кінця аналізованого періоду в порівнянні з їх величиною на початок звітного періоду [6, с.112].

Згідно даного підходу прибуток вважається отриманим, тільки якщо фінансова (грошова) сума чистих активів в кінці періоду перевищує фінансову (грошову) суму чистих активів на початку періоду після вирахування всіх розподілів і внесків власників протягом періоду.

На перший погляд проблема має просте рішення: за даними бухгалтерського балансу розрахувати арифметичну різницю величини чистих активів на кінець і початок періоду і визначити знак зміни. Позитивний знак повинен свідчити про нарощування і, отже, збереження капіталу.

Проте простота такого рішення є такою, що здається. Річ у тому, що показники бухгалтерського балансу, так само як і всі показники бухгалтерської звітності, є номінальні дані, що випробовують на собі спотворюючий вплив інфляції. В цих умовах просте зіставлення величини чистих активів на початок і кінець року не є коректним, оскільки може привести до спотворення реальної картини зміни власного капіталу.

В умовах зниження купівельної спроможності грошей (інфляція) метод оцінки капіталу в номінальних грошових одиницях, який ігнорує вплив інфляції на його величину, спотворює реальну величину прибутку і факт дійсної підтримки капіталу. Тому в умовах інфляції застосовується метод вимірювання капіталу в одиницях купівельної спроможності грошей.

Оцінка підтримки фізичного капіталу заснована на слідуючих міркуваннях. Вважається, що організація зберігає свій капітал, якщо до кінця звітного періоду вона взмозі поновити ті матеріальні активи, які мала в своєму розпорядженні на початку періоду. В тому випадку, якщо ціни на ресурси до кінця періоду виростуть, арифметична рівність балансової величини власного капіталу на початок і кінець періоду не означає збереження капіталу. Навпаки, мова йде про часткову втрату капіталу у зв'язку з тим, що організація не здатна забезпечити повне заміщення використаних ресурсів.

Вибір методу оцінки збереження капіталу - фінансового або фізичного - здійснюється господарюючим суб'єктом самостійно і залежить від інтересів і потреб користувачів.

Вибір методу оцінки фінансового капіталу – в номінальних одиницях або одиницях купівельної спроможності – залежить від того, наскільки впливає інфляція в економічних умовах, які склалися, і, отже, наскільки значно її спотворюючий вплив на величину чистих активів організації і її фінансові результати.

Значення концепції підтримки капіталу для фінансового аналізу полягає в тому, що вони дозволяють визначати умови збереження капіталу і витікаючі з цих умов критерії визнання отриманого прибутку [7, с.40].

Згідно даним концепціям у складі отриманого фінансового результату мають бути виділені дві складові: власне прибуток або збиток і суми повернення (підтримка) капіталу. Прибуток організації, яка поступає в розпорядження власників і може бути використана ними на виплату дивідендів, визначається як різниця отриманого кінцевого фінансового результату і суми повернення (підтримки) капіталу.

З погляду концепції підтримки фінансового капіталу прибуток може бути визнаний тільки в тому випадку, якщо збільшення чистих активів перевищує суми, необхідні для підтримки капіталу на колишньому рівні.

З погляду концепції підтримки фізичного капіталу прибуток вважається отриманим, тільки якщо фізична потужність (або операційна здатність) компанії (або ресурси або фонди, необхідні для досягнення цієї здатності) в кінці періоду перевищує фізичну продуктивність на початок періоду після вирахування всіх розподілів або внесків власників протягом періоду.

Одна з відмінностей між цими двома концепціями підтримки капіталу полягає у віддзеркаленні результатів змін цін на активи. Згідно концепції підтримки фінансового капіталу, при якій капітал визначається в номінальних грошових одиницях, збільшення вартості активів, якими володіло підприємство протягом звітного періоду, визначається як прибуток від володіння і розглядається у складі

фінансового результату. Важливо підкреслити при цьому, що прибуток від володіння активами може бути визнаний прибутком тільки після їх продажу.

Згідно концепції підтримки фізичного капіталу всі зміни цін, які впливають на вартість матеріальних активів підприємства, розглядаються як коректування, необхідні для підтримки капіталу, а не як прибуток. Важливо відзначити, що оцінка здатності організації до підтримки фізичного капіталу припускає використання відновлюваної вартості ресурсів (тій вартості, яка була б сплачена, якби такий же актив отримувався в даний час). Проаналізувавши порядок ведення обліку власного капіталу, власник має можливість отримати всю необхідну інформацію щодо фінансової стійкості, потужності і перспектив розвитку підприємства. В цілях захисту інтересів кредиторів, а також для об'єктивної оцінки власниками отриманого кінцевого фінансового результату і можливостей його розподілу, величина власного капіталу господарюючого суб'єкта повинна зберігатися на незмінному рівні, адже збереження власного капіталу є обов'язковою умовою визнання отриманого в звітному періоді прибутку.

Література

1. Бухгалтерський фінансовий облік. Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спец. 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. Проф. Ф.Ф.Бутинця.- Житомир: ЖПІ, 2001.- 288 с.
2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. заклд.- 6-те вид./ Н.М. Ткаченко. - К.: А.С.К., 2001.-784 с.
3. Облік у селянському (фермерському) господарстві : посіб. За ред. М.Я. Дем'яненка.-К.:ІАЕ, 2001.- 403с.
4. Огійчук М.Ф. та ін. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підруч. / За ред.проф. М.Ф. Огійчука / М.Ф. Огійчук.-К.:Аграрна освіта, 2001.- 605 с.
5. Астахов В.П. Бухгалтерский финансовый учет : учеб. пособ. / В.П. Астахов.- М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2004.- 182 с.
6. Ефремова А.А. Учет собственных средств организации / А.А. Ефремова.- М.: Налоговый вестник, 2000.-279с.
7. Баканов М.И. Теория анализа хозяйственной деятельности : учеб. / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 2000.- 254 с.

658.15 (076.1)

*Шарапова І.С., асистент, Кримський економічний інститут
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, м. Сімферополь*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАТРАТ ЯК ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Одним з головних завдань українських підприємств в умовах фінансової кризи є підтримання конкурентоспроможності. Для ефективного управління підприємством, особливо з розвинутою виробничою структурою, недостатньо інформації, яку поставляє система бухгалтерського обліку. Для прийняття своєчасних та зважених управлінських рішень управлінській ланці необхідна оперативна та аналітична інформація, яку може забезпечити ефективно організована система управлінського обліку. Управлінський облік виробничих затрат виступає основним фактором зниження собівартості, оптимізації затрат та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Впровадження системи управлінського обліку виробничих затрат ґрунтується на докладній, ретельній та повній їх класифікації.

Класифікацію виробничих затрат вивчало багато авторів. Бахрушина М. А. вивчала класифікацію затрат за місяцями виникнення затрат, за носіями затрат, а також групування затрат для визначення собівартості та для їх планування [1]. Керімов В.Е. розкрив вплив класифікації затрат на формування собівартості продукції (робіт, послуг) [2]. Серебреников вивчав класифікацію затрат за цілями управління: калькулювання собівартості, прийняття рішень, контроль [4]. Простветов Г.І. розглядав практичні аспекти розподілу затрат підприємства по різним видам за різними критеріями класифікації [3].

Вказані автори розглядали класифікацію затрат в загалі та не приділяли особливої уваги вибору оптимальної класифікації затрат для організації адаптивної системи управлінського обліку та впровадження ефективних систем управління виробництвом. Тому актуальним є вивчення різноманітних класифікацій виробничих затрат та розробка пропозицій щодо впровадження на основі такої класифікації ефективної системи управлінського обліку та адаптивних систем управління виробництвом.

Мета статті – вивчення класифікації виробничих затрат за різноманітними класифікаційними признаками, а також особливостей побудовання ефективної системи управлінського обліку та управління виробництвом на її основі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) визначити класифікаційні признаки;